

Les Français à Klaipėda 1920 – 1923

La Première guerre mondiale a considérablement transformé la carte politique mondiale. Trois empires se sont désagregés, de nouveaux états ont été créés. Lors de la conférence de la paix à Paris, le nouvel ordre du monde fut appelé le système de Versailles. Les vainqueurs (l'Entente) étaient les gardiens de cet ordre. Parmi eux, la France jouait un rôle important. C'est précisément à elle que revint l'administration du territoire de Memel, séparé du reste de l'Allemagne. La Lituanie, qui avait alors recouvré son indépendance, avait elle aussi exprimé ses prétentions sur ce territoire. L'administration du territoire de Memel par les Français entre 1920 et 1923 est un des rares épisodes communs dans l'histoire des nations française et lituanienne. Aujourd'hui en France, il est presque inconnu. Il pourrait pourtant permettre une meilleure compréhension de ces deux pays de l'UE et des nations entre elles.

L'idée du projet "les Français à Klaipėda 1920 – 1923" est née durant l'été 2004 après la visite du Dr. Bernard Jusserand (Paris) au Musée d'histoire de la Lituanie Mineure. Après avoir élaboré le projet, les travaux concrets ont pu débiter. M. Jusserand a réuni une collection unique de documents et photographies, conservés dans les archives privées des descendants des fonctionnaires de l'administration française du territoire de Memel. Des objets du Musée d'histoire de la Lituanie Mineure, des documents du Musée marin de Lituanie, des documents d'archives françaises (Service Historique de la Défense, département Terre) et lituaniennes, tout comme la collection personnelle de M. Jusserand sont également présentés dans cette exposition. Le personnel du Musée d'histoire de la Lituanie Mineure Zita Genienė, Zita Mazaliauskaitė, Regina Mečinskienė, Sigita Vaičiūnienė ainsi que le centre de design de Klaipėda ont préparé cette exposition qui présente 230 photographies et documents. Dans le catalogue de l'exposition "Les Français à Memel de 1920 à 1923", réalisé par Zita Genienė et Sigita Vaičiūnienė, sont présentés 158 illustrations.

Les organisateurs remercient les familles Cėzard, Couvidou, Fagedet, Faure, Geo-Gerald, Joly, Odry, Petisnė, Pruvot, Thibeaud et Vaukaire pour leur aide dans la rėalisation de ce projet. Nos remerciements sincėres vont ęgalement aux sponsors de ce projet, le Ministėre de la Culture de la Rėpublique de Lituanie, le Ministėre des Affaires ętrangėres de la Rėpublique de Lituanie, le Centre culturel français  Vilnius, le Service Historique de la Dėfense (France), le concessionnaire officiel de Peugeot dans la rėgion de Klaipėda la SARL „Automobilių lagūna" et du Rotary Club "Klaipėda".

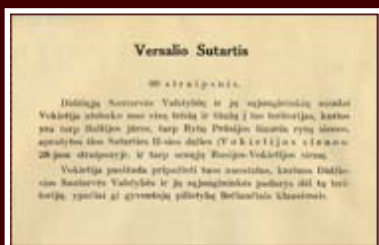
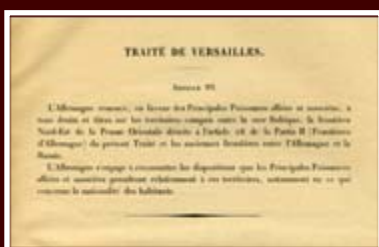
Prancūzai Klaipėdoje 1920 – 1923 m.

Pirmasis pasaulinis karas smarkiai pakeitė politinį pasaulio žemėlapi. Žlugotrys imperijos, kūrėsi naujos valstybės. Paryžiaus taikos konferencijoje nustatyta naujoji pasaulio tvarka buvo pavadinta Versalio sistema. Šią tvarką sergėjo ir prižiūrėjo nugalėtojai (Santarvė), kurių tarpe svarbų vaidmenį atliko Prancūzija. Būtent jai buvo pavesta administruoti nuo Vokietijos atskirtą Klaipėdos kraštą. Į šį kraštą pretendavo tuomet atsikūrusi nepriklausoma Lietuvos valstybė, tad prancūzų valdymas Klaipėdoje 1920 - 1923m. yra retas bendras epizodas lietuvių ir prancūzų tautų istorijoje. Šiandieninėje Prancūzijoje beveik nežinomas, jis gali pasitarnauti geresniam dviejų ES šalių bei tautų tarpusavio pažinimui.

Projekto „Prancūzai Klaipėdoje 1920 - 1923m.“ idėja gimė 2004 m. vasarą, dr. Bernard Jusserand (Paryžius) apsilankius Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje Klaipėdoje. Parengus parodos koncepciją, prasidėjo konkretus darbas. Dr. Jusserand surinko unikalią dokumentų ir fotografijų, saugomų privačiuose prancūzų administracijos Klaipėdos krašte pareigūnų ir tarnautojų palikuonių archyvuose, kolekciją. Parodai taip pat panaudoti vertingiausi Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus eksponatai, dokumentai iš Lietuvos Jūrų muziejaus, Lietuvos bei Prancūzijos archyvų rinkinių, asmeninės dr. Jusserand kolekcijos. Parodą, kurioje demonstruojama 230 fotografijų ir dokumentų, rengė Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus darbuotojai Zita Genienė, Zita Mazaliauskaitė, Regina Mečinskienė, Sigita Vaičiūnienė bei Klaipėdos dizaino centras. Parodos kataloge „Prancūzai Klaipėdoje 1920 - 1923 m.“ (sudarytojos Zita Genienė, Sigita Vaičiūnienė) pateiktos 158 iliustracijos.

Už pagalbą projekto organizatoriai dėkoja Cezard, Couvidou, Fagedet, Faure, Geo-Gerald, Joly, Odry, Petisne, Pruvot, Thibeaud, Vaukaire šeimoms. Nuoširdi padėka taip pat reiškama projekto rėmėjams. Tai Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Prancūzų kultūros centras Vilniuje, Krašto apsaugos archyvininkų dokumentų skyrius (Prancūzija), oficialus PEUGEOT atstovas Klaipėdos apskrityje UAB „Automobilių lagūna“, Rotary klubas „Klaipėda“.

1 – Fragment d'une carte de la Prusse orientale et occidentale. 1923. La ligne jaune délimite le territoire de Memel (Klaipėda); 2 – Article 99 du Traité de Versailles, en vertu duquel une partie, la rive droite du Niémen, de la Prusse orientale enlevée à l'Allemagne est remise à la disposition de l'Entente. 28 juin 1919. Tiré de: J. Robinzonas. Commentaire de la convention du territoire de Memel. Kaunas, 1934, T. II. P. 2 Documents diplomatiques. Question de Memel. Vol. 1. Kaunas, 1923. P. 15; 3 – Halte des soldats français en route pour Memel (Klaipėda) dans une gare en Pologne. 13 février 1920; 4 – Église et taverne du village de Wannagen (Vanagai) dans le district de Memel (Klaipėda). Début du XX siècle; 5 – Panorama de la ville de Memel (Klaipėda) depuis la tour de l'église Saint Jean. Années 1920; 6 – Ferme inondée dans le delta du Niémen. Années 1920

1 – Žemėlapis *West- und Ostpreussen* fragmentas. 1923. Geltona linija apibrėžia Klaipėdos krašto teritoriją; 2 – Versalio sutarties 99 straipsnis, kuriuo nuo Vokietijos atskirta Rytų Prūsijos dalis – dešinysis Nemuno krantas, perduodamas Santarvės dispozicijon. 1919 m. birželio 28 d. Iš: J. Robinzonas. Klaipėdos krašto konvencijos komentaras. T. II. Kaunas, 1934. P. 2. Documents diplomatiques. Question de Memel. Vol. 1. Kaunas, 1923. P. 15; 3 – Prancūzų kariškių, vykstančių į Klaipėdą, sustojimas vienoje Lenkijos stotyje. 1920 m. vasario 13 d.; 4 – Klaipėdos apskritys Vanagų kaimo vaizdai. XX a. pradžia; 5 – Klaipėdos miesto panorama iš šv. Jono bažnyčios bokšto. XX a. trečias dešimtmetis; 6 – Potvynio apsemta ūkininko sodyba Nemuno deltoje. XX a. 3 dešimtmetis

1	
2	4
3	5
	6

la garde d'honneur à mon
arrivée à Memel, 14 février 1920

D. Odry

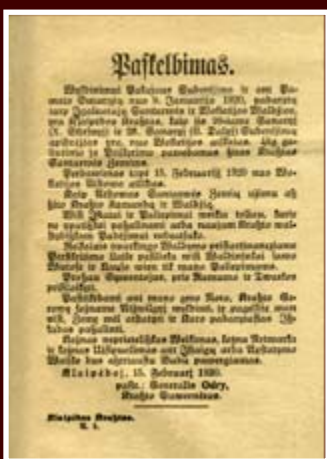
1 – Premiers soldats français débarquant à Memel (Klaipėda). 13 février 1920; 2 – Arrivée du deuxième convoi de troupes françaises et de la mission militaire à Memel (Klaipėda). 14 février 1920; 3 – Officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied dans la gare de Memel (Klaipėda). 1ère rangée en partant de la gauche: 1. le sous-lieutenant G. Mercadier, 3. le capitaine M. Vaukaire, 5. le sous-lieutenant Ch. Talmon. 14 février 1920; 4 – Accueil du général D. Odry à la gare de Memel (Klaipėda). 14 février 1920; 5 – Haie d'honneur des troupes françaises dans la rue de la Gare. 14 février 1920. Au revers, inscription du général D. Odry

1 – Pirmieji prancūzų karinės įgulos kariai išsilaipinę Klaipėdos geležinkelio stotyje. 1920 m. vasario 13 d.; 2 – Prancūzų karinės įgulos antrojo ešalono ir karinės misijos atvykimas į Klaipėdą. 1920 m. vasario 14 d.; 3 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai Klaipėdos geležinkelio stotyje. Pirmoje eilėje iš kairės: pirmas – jaunesnysis leitenantas G. Mercadier, trečias – kapitonas M. Vaukaire, penktas – jaunesnysis leitenantas Ch. Talmon. 1920 m. vasario 14 d.; 4 – Generolo D. Odry sutikimas Klaipėdos geležinkelio stotyje. 1920 m. vasario 14 d.; 5 – Iškilminga prancūzų karinės įgulos rikiuotė Stoties gatvėje. Klaipėda, 1920 m. vasario 14 d. Generolo D. Odry užrašas kitoje nuotraukos pusėje: “Garbės sargyba mano atvykimo į Klaipėdą metu”

1	4
2	5
3	

A black and white photograph showing a group of approximately 15 people, including men, women, and children, standing in a line on the sidewalk in front of a grand, multi-story building. The building features classical architectural elements such as arched windows, decorative moldings, and a central arched entrance. The people are dressed in late 19th-century attire, including long coats, hats, and dresses. The scene is set on a street with a visible curb and a dark, possibly wet, surface in the foreground.

1 – Generolas D. Odry su karinio štabo nariais prie Klaipėdos rotušės. 1920 m. vasario 15 d. Generolo D. Odry užrašas kitoje nuotraukos pusėje: „Oficiali Klaipėdos krašto perdavimo ceremonija. Prie rotušės, kurioje įvyko ceremonija, laukiant iškilmingo paradų“; **2** – Santarvės valstybių vėlavimams papušta Klaipėdos rotušė, Klaipėdos krašto perdavimo iškilmių metu. 1920 m. vasario 15 d.; **3** – Generolo D. Odry pranešimas apie Klaipėdos krašto valdymo perėmimą. Klaipėda, 1920 m. vasario 15 d. Iš: Klaipėdos krašto valdžios žinios. 1920 m. kovo 1 d. Nr. 1; **4** – Generolas D. Odry ir jo karinis štabas po įgaliojimų perdavimo rotušėje stebi pasirengimą paradui. 1920 m. vasario 15 d.; **5** – Generolas D. Odry (centre), kapitonas E. Laroche (antras iš kairės) ir finansų patarėjas M. Malin (dešinėje) prie rotušės. 1920 m. vasario 15 d.

	1
2	5
3	4

1
2
3

1 – Marins français et anglais près de la mairie lors de la cérémonie de transfert du territoire de Memel (Klaipėda). 15 février 1920; 2 – Haie d'honneur des troupes françaises près de la mairie. 15 février 1920; 3 – Parade militaire près de la mairie après la cérémonie officielle de transfert du territoire de Memel (Klaipėda). 15 février 1920

1 – Anglų ir prancūzų jūreiviai prie rotušės Klaipėdos krašto perdavimo iškilmėse. 1920 m. vasario 15 d.; 2 – Prancūzų karinės įgulos rikiuotė prie rotušės. 1920 m. vasario 15 d.; 3 – Karinis paradas po oficialios Klaipėdos krašto perdavimo ceremonijos. 1920 m. vasario 15 d.

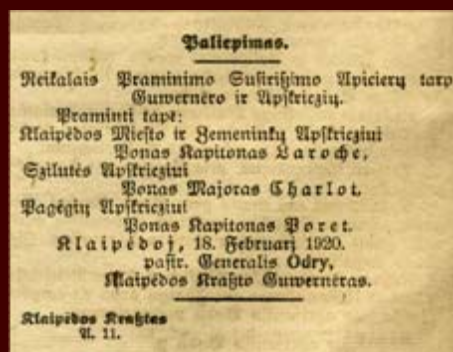
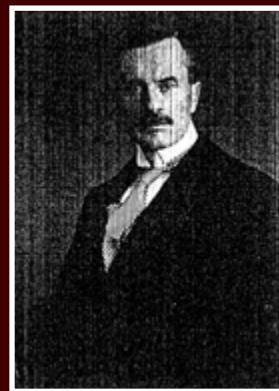

1 – Lettre du ministre français de la guerre adressée au gouverneur du territoire de Memel le général D. Odry, précisant les objectifs de sa mission et ses supérieurs. Paris, 3 février 1920. Dominique Joseph Odry, général de brigade, chef de la mission militaire française, a été chargé de représenter et de mettre en oeuvre la politique des pouvoirs de l'Entente, en attendant que les alliés ne décident du sort du territoire. Dans les décrets et les annonces, il était souvent désigné comme le gouverneur du territoire de Memel (Klaipėda); 2 – Le général D. Odry, accompagné du capitaine E. Latham, inspecte les militaires au poste de garde en rang près de la résidence du gouverneur. Été 1920; 3 – Relève de la garde près de la résidence du gouverneur du territoire de Memel (Klaipėda) dans l'ancienne Libauerstrasse 6 (aujourd'hui 25, rue H. Manto). Février 1920; 4 – Résidence du gouverneur du territoire de Memel, au balcon le général D. Odry. 1920 – 1921; 5 – Le commandant du 21ème bataillon des chasseurs à pied A. Guillaud accueille le général D. Odry aux portes de la caserne. 1920 – 1921; 6 – Le général D. Odry et sa famille dans le jardin de la résidence. En partant de la gauche: Paul Odry (fils aîné, officier), sa femme Pauline Odry, Dominique Odry, Pierre Odry (futur officier), Jeanne Odry (médecin), Georges Odry (ingénieur). 1920 – 1921

1 – Prancūzijos karo ministro raštas Klaipėdos krašto gubernatoriui generolui D. Odry, patikslinantis jo misijos paskirtį ir atskaitomybę. Paryžius, 1920 m. vasario 3 d. Brigados generolui, prancūzų karinės misijos vadovui Dominique Joseph Odry buvo pavesta atstovauti ir vykdyti Santarvės valdžią tol, kol sąjungininkai nenuspręs krašto likimo. Oficialiuose potvarkiuose ir skelbimuose dažnai buvo tituluojamas Klaipėdos krašto gubernatoriui; 2 – Generalas D. Odry, lydimas kapitono E. Latham, apėina sargybos posto karių rikiuotę prie gubernatoriaus rezidencijos. 1920 m. vasara; 3 – Sargybos pamaina prie Klaipėdos krašto gubernatoriaus rezidencijos Liepojos (Libauerstr.) Nr. 6 (dab. H. Manto Nr. 25). 1920 m. vasaris; 4 – Klaipėdos krašto gubernatoriaus rezidencija, balkone- generolas D. Odry. 1920 – 1921 m.; 5 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono vadas A. Guillaud prie kareivinių vartų pasitinka generolą D. Odry. 1920 – 1921 m.; 6 – Generolo D. Odry šeima rezidencijos sode. Iš kairės: Paul Odry (vyresnysis sūnus, karininkas), žmona Pauline Odry, Dominique Odry, Pierre Odry (būsimas karininkas), Jeanne Odry (gydytoja), Georges Odry (inžinierius). 1920 – 1921 m.

1	3
4	5
2	6

1 – Membres de la mission militaire française dans l'ancienne rue Palanga. Au loin se distingue le siège de la mission militaire. 1ère rangée en partant de la gauche: le lieutenant colonel N. Nenig, le général D. Odry, le capitaine E. Laroche. 2ème rangée: le capitaine R. Poret, le conseiller financier M. Malin, le lieutenant H. Gossart, le capitaine P. Glasson, le lieutenant Morgel, le traducteur Schuller, l'aspirant officier P. Odry. Memel (Klaipėda), mars 1920; 2 – Officiers français pendant leur temps libre près du siège de la mission militaire, au 33 de l'ancienne rue Palanga (aujourd'hui rue Šimkaus). Memel (Klaipėda), vers 1920 – 1921; 3 – Bâtiment du directoire du territoire de Memel (Klaipėda) dans l'ancienne rue Fr. Wilhelm. 1920 – 1923; 4 – J. Charlot – commandant du district de Heydekrug (Šilutė), 8 février 1920 – 7 juin 1920; 5 – Décret du général D. Odry pour la formation du directoire du territoire de Memel (Klaipėda). 17 février 1920. Tiré de: Klaipėdos krašto valdžios žinios (Journal officiel du territoire de Memel). 1er mars 1920. Nr.1; 6 – Drapeau du territoire de Memel et blason de Memel, approuvés en 1920; 7 – Décret du général D. Odry pour l'affectation de représentants militaires dans les districts. 18 février 1920. Tiré de: Klaipėdos krašto valdžios žinios (Journal officiel du territoire de Memel). 1er mars 1920. Nr.1

1 – Prancūzų karinės misijos štabo nariai Palangos gatvėje – toluomoje karinės misijos būstinė. 1920 m. kovas. Pirmoje eilėje iš kairės: pulkininkas leitenantas N. Nenig, generolas D. Odry, kapitonas E. Laroche. Antroje eilėje: kapitonas R. Poret, finansų patarėjas M. Malin, leitenantas H. Gossart, kapitonas P. Glasson, leitenantas Morgel, vertėjas Schuller, kandidatas į karininkus P. Odry; 2 – Prancūzų karininkai laisvalaikio prie karinės misijos būstinės Palangos gatvėje Nr. 33 (dab. S. Šimkaus gatvė). Klaipėda, 1920 – 1921 m.; 3 – Klaipėdos krašto direktorijos pastatas buv. Fr. Vilhelmo gatvėje. XX a. 3 dešimtmetis; 4 – Majoras J. Charlot – prancūzų karinis atstovas 1920 m. vasario 8 d. – birželio 7 d. Šilutės apskrityje; 5 – Generolo D. Odry potvarkis apie Klaipėdos krašto direktorijos sudarymą. 1920 m. vasario 17 d. Iš: Klaipėdos krašto valdžios žinios. 1920 m. kovo 1 d. Nr. 1; 6 – Klaipėdos krašto vėliava ir herbas, patvirtinti 1920 m.; 7 – Generolo D. Odry potvarkis apie karinių atstovų paskyrimą apskrityse. 1920 m. vasario 18 d. Iš: Klaipėdos krašto valdžios žinios. 1920 m. kovo 1 d. Nr. 1

1	2
3	4
5	6

1 – Excursion du personnel du commissariat principal à Schwarzort (Juodkrantė). Première rangée en partant de la gauche 2. le commandant A. Guillaud, 3 et 4. G. Petisné et sa femme, 5. le conseiller juridique P. Dupin, 6. le conseiller financier M. Malin, 7. le capitaine E. Laroche, chef du cabinet. Deuxième rangée en partant de la gauche: 1. le traducteur Schuller. Devant, les enfants de G. Petisné. 1921 – 1922; 2 – Siège de la préfecture, plus tard (1921–1923) du haut-commissariat principal dans l'ancienne rue Grabenstrasse (aujourd'hui 10, rue Sukilelių). Années 1920; 3 – Le haut-commissaire G. Petisné dans son cabinet de travail avec le colonel M. Chardigny, président de la commission de contrôle de la Société des Nations pour de conflit polono-lituanien. Memel (Klaipėda), 1921 – 1922; 4 – Projet de surcharges (125 et 500) réalisées localement par l'imprimerie Siebert sur deux timbres du territoire, accepté le 4 Janvier 1922 par le haut-commissaire Petisné; 5 – Document témoignant des dépenses effectuées lors du séjour du conseiller financier M. Malin à Berlin (du 7 au 14 avril 1922) signé par M. Malin et visé par le tampon du haut-commissaire G. Petisné. Memel, 20 avril 1922

1 – Vyr. komisariato darbuotojų išvyka Juodkrantėje. Pirmoje eilėje iš kairės: antras – bataliono vadas A. Guillaud, trečias – G. Petisné su žmona, penktas – teisės patarėjas P. Dupin, šeštas – finansų patarėjas M. Malin, septintas – kabineto viršininkas kapitonas E. Laroche. Antroje eilėje pirmas iš kairės stovi vertėjas Schuller. Priekyje – G. Petisné vaikai. 1921 – 1922 m.; 2 – Prefektūros, vėliau (1921–1923) vyr. komisariato būstinė Perkauš gatvėje (dab. Sukilėlių g. 10). XX a. 3 deš.; 3 – Vyr. komisaras G. Petisné savo darbo kabinete su Tautų Sąjungos karinės kontrolės pirmininku pulkininku M. Chardigny. Klaipėda, 1921 – 1922 m.; 4 – Klaipėdos krašto pašto ženklų pavyzdžiai, patvirtinti vyr. komisaro G. Petisné parašu ir antspaudu. 1922 m.; 5 – Finansų patarėjo M. Malin tarnybinės išvykos Berlyne patirtas išlaidas paliudijantis dokumentas, pasirašytas M. Malin ir patvirtintas vyr. komisaro G. Petisné antspaudu. Klaipėda, 1922 m. balandžio 20 d.

1	
2	4
3	5

1 – Cachet du haut commissaire représentant les puissances alliées; 2 – Exemple de timbres de fabrication française pour le territoire de Memel; 3 – Bon à tirer d'une surcharge complémentaire imprimée à Memel. 4 janvier 1922; 4 – Carte postale en franchise envoyée de Bretagne au lieutenant Joly, secteur postal 190; 5 – Carte postale en franchise revêtue du cachet du général Odry envoyée à Bordeaux en avril 1920; 6 – ou de celui du préfet Petisné en novembre 1920; 7 – Carte postale envoyée par courrier normal par G. Petisné en août 1921. Ses enfants en France ont dû payer 30 centimes de taxe pour affranchissement insuffisant; 8 – Georges Aubertin, interprète principal au haut commissariat, envoie sans doute des billets de banque à sa famille en France dans cette lettre chargée, novembre 1921; 9 – L'essentiel du courrier est commercial et généralement à destination de l'Allemagne comme cette lettre envoyée à Gotha en avril 1921 par un horloger bijoutier; 10 – Certaines destinations sont plus exotiques, comme cet imprimé commercial envoyé à Cuba en novembre 1921; 11 – ou ce courrier à destination de Pecs (Fünfkirchen en allemand), ville attribuée à la Hongrie par les Alliés mais que l'armée serbe occupant la région à la cessation des combats ne veut pas évacuer, d'où la mention « via Jugoslavien » et un cachet en caractères cyrilliques un peu pâle de la censure serbe; 12 – lettre adressée en juillet 1921 au haut commissaire par le consulat américain à Dantzig et affranchie avec des timbres de la ville libre, une autre création du traité de Versailles.

collection de
Bernard Jusserand

1 – Vyr.komisaro, reprezentuojančio sąjungines pajėgas, antspaudas; 2 – Pašto ženklų pavyzdys Memelio teritorijai, prancūziškos gamybos; 3 – Čekis papildomai perkrovai, išspausdintas Memelyje, 1922 m. sausio 4 d.; 4 – Atvirukas išsiųstas iš Bretanės leitenantui Joly, pašto sektorius 190; 5 – Atvirukas su generolo Odry antspaudu, išsiųstas į Bordeaux 1920 m. balandį; 6 – arba kitas prefekto Petisné, 1920 metų lapkritį; 7 – G.Petisné atvirukas išsiųstas normaliu paštu 1921 metų rugpjūtį. Jo vaikai Prancūzijoje turėjo sumokėti 30 centų skirtumą dėl nepakankamo laiško svorio apmokėjimo; 8 – Georges Aubertin, pagrindinis vyr. komisariato vertėjas, greičiausiai siunčia banko pinigų savo šeimai Prancūzijoje šiame pripildytame laiške, 1921 metų lapkritį; 9 – Pagrindinis laiško turinys yra komercinio pobūdžio ir dažniausiai ateinantis iš Vokietijos, kaip šis laiškas, išsiųstas laikrodininko-juvelyro 1921 metų balandį; 10 – Kai kurios siuntimų paskirtys yra dar labiau egzotiškos, kaip šis komercinio pobūdžio spaudinys, išsiųstas į Kubą 1921 metų lapkritį; 11 – arba šis laiškas iš Pecs (Fünfkirchen voliška), miesto, Sąjungininkų priskirtas Vengrijai, bet kurį serbų armija, užimanti regioną, nenori evakuoti, iš kur ir kilo pavadinimas « via Jugoslavien », ir antspaudas su rusiškais raidėmis, truputį blyškia serbiška cenzūra; 12 – 1921 m. liepą amerikietiško konsulato adresuotas laiškas vyr. komisariui į Dantzig ir apmokėtas su išlaisvinto miesto pašto ženklais, sekanciu Versalio sutarties sukūrimu.

1 – Passeport diplomatique de la République française, délivré au "commissaire administratif à Memel" G. Petisné. 1920. Jean Gabriel Petisné est arrivé à Memel le 31 mars 1920 pour occuper les fonctions de conseiller administratif de la mission militaire française. Le 8 juin 1920, il a été nommé commissaire civil du territoire de Memel. A partir du 1er mai 1921, le général D. Odry étant retourné en France, il a été nommé haut-commissaire du territoire de Memel, (Klaipėda) représentant des états de l'Entente; 2 – Pages du passeport diplomatique et visas de G. Petisné;

3 – Bâtiment de la résidence du haut-commissaire G. Petisné dans l'ancienne Alexanderstrasse 3 (aujourd'hui 3, rue Liepų). Photo des années 1920; 4 – Le commandant du bataillon A. Guillaud accueille le haut-commissaire G. Petisné à l'entrée des casernes. Memel (Klaipėda), 1921 – 1922; 5 – Familles de G. Petisné et D. Odry à la mer. À gauche, le général D. Odry et sa femme. Devant eux Suzanne Petisné (née en 1911). A droite, le préfet G. Petisné et sa femme. Au premier plan, Pierre Odry (née en 1911), derrière lui Édouard Petisné. Memel (Klaipėda), été 1920

1 – Prancūzijos Respublikos diplomatinis pasas, išduotas prefektui, Klaipėdos krašto civiliniam komisarui, G. Petisné. Paryžius, 1920 m. sausio 20 d. Jean Gabriel Petisné į Klaipėdą atvyko 1920 m. kovo 31 d. kaip prancūzų karinės misijos administracijos civilinis patarėjas, 1920 m. birželio 8 d. paskirtas Klaipėdos krašto civiliniu komisaru (prefektu). Nuo 1921 m. gegužės 1 d., atšaukus generolą D. Odry į Prancūziją, buvo paskirtas Klaipėdos krašto vyriausiojo komisaro, Santarvės valstybių atstovu; 2 – G. Petisné diplomatinio paso puslapis su vizomis; 3 – Vyr. komisaro G. Petisné rezidencijos pastatas Aleksandro g. 3 (dab. Liepų g. 10). XX a. 3 deš.; 4 – Bataliono vadas A. Guillaud pasitinka vyr. komisarą G. Petisné prie kareivių. Klaipėda, 1921 – 1922 m.; 5 – G. Petisné ir D. Odry šeimos pajūryje. Kairėje – generolas D. Odry su žmona. Prieš juos – Suzanne Petisné (gim. 1911). Dešinėje – prefektas G. Petisné su žmona. Pirmame plane Pierre Odry (gim. 1911), už jo – Eduard Petisné. Klaipėda, 1920 m. vasara

1	3
5	
2	4

[illegible]

1 – Note de service du lieutenant-colonel Nicolas Nenig, chef d'état-major du général Odry, autorisant la vie en famille sur le territoire de Memel, 31 mai 1920. (19N 203 sup); 2 – Avis défavorable du général commandant le 15e corps d'armée à propos de la demande de mariage du lieutenant Coiglio, 21 juin 1923. Le lieutenant a finalement pu épouser en 1925 la jeune femme rencontrée à Memel. (8YE 10532); 3 – Autorisation accordée au médecin aide major Pruvot à contracter mariage, télégramme parvenu à Memel le 7 mars 1922. (19N 203 sup); 4 – Flamme de cor portant le numéro du bataillon de chasseurs stationné à Memel; 5 – Compte rendu du général Odry, gouverneur du territoire de Memel, au maréchal Foch, président du comité militaire allié de Versailles, 15 septembre 1920. La note contient notamment des renseignements sur l'état défectueux des chaussures des chasseurs, ainsi que sur la pénurie de clous et de légumes frais. (7N 289 sup); 6 – Demande de permission du lieutenant-colonel Guillaud, commandant le 21e BCP, avec avis favorable du haut-commissaire, G. Petisné, 24 février 1922 (11YF 9877); 7 – Dossier personnel du Général Odry. Appréciation du maréchal Foch sur sa mission à Memel, 21 octobre 1921.(14YD 80); 8 – Extrait du journal de marche du 21e BCP, 4 mai - 4 juin 1922. (26N 823).

1 – Nicolas Nenig, leitenanto-kolonelio tarnybos pažyma, Odry vyriausiasis štabo vadas, pažyma, leidžianti gyventi su šeima Memelio teritorijoje, 1920 m. gegužės 31 d. (19N 203 sup.); **2** – 15 armijos pulko pagrindinio majoro nepalankus sprendimas dėl leitenanto Coiglio prašymo vedyboms, 1923 m. birželio 21 d. Leitenantas vis tik galejo vesti 1925 metais jauną merginą, sutiką Memelyje. (8YE 10532); **3** – Suteiktas leidimas pulko gydytojui Puvot sudaryti vedybas, telegrama atėjusi į Memelį 1922 m. kovo 7 d. (19 N 203 p.); **4** – Rago vėliava, su medžiojotų bataljono, kuris sustojo Memelyje, pažymėtu numeriu; **5** – Generolo Odry, Memelio teritorijos gubernatoriaus, ataskaita maršalui Foch, Versalio sąjunginio karinio komiteto prezidentui, 1920 m. rugėžio 15 d. Pažyma taip pat pateikia informaciją apie medžiojotų netinkamus batus, apie vinių bei šviežių daržovių stoką (7N 289 sup.); **6** – Leitenanto-kolonelio Guillaud, 21 pėsčiųjų medžiojotų bataljono majoro, prašymas gauti leidimą, su teigiamu G.Petisnė, vyr. komisaro, atsakymu, 1922 vasario 24 d. (11 YF 9877); **7** – Asmeniškai Generolo Odry dokumentai. Maršalo Foch misijos Memelyje įvertinimas, 1921 m. spalio 21 d. (14 YD 80); **8** – Išrašas iš laikraščio, 21 pėsčiųjų medžiojotų bataljonas, 1920 m. gegužės 4 d. - birželio 4 d. (26N 823).

1	4	6
2	5	7
3		8

1 – Groupe d'officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied dans la cour de la caserne. 26 février 1920. Le 21ème bataillon de chasseurs à pied (cinq compagnies) s'est installé dans les casernes construites entre 1904 et 1907 pour les garnisons allemandes; 2 – Haie d'honneur du 21ème bataillon de chasseurs à pied près de la caserne. Memel (Klaipėda), 1920 – 1921; 3 – Groupe d'officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied dans le champ d'exercices de la caserne. 1920 – 1922; 4 – Remise des prix aux vainqueurs de la fête sportive du 21ème bataillon de chasseurs à pied dans la cour de la caserne. Y participent le commandant H. Thibaud (le troisième à partir de la gauche), le capitaine M. Vaukaire, le lieutenant B. Couvidou, le médecin P. Pruvot (le cinquième à partir de la gauche). Memel (Klaipėda), juillet – août 1922; 5 – Officiers d'un groupe du 21ème bataillon de chasseurs à pied, affecté dans le district de Pogegen (Pagėgiai). Au centre, le lieutenant P. Joly. 24 mars 1924.

1	
2	3
4	5

1 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkų grupė Klaipėdos kareivinių kieme. 1920 m. vasario 26 d. Batalionas įsikūrė 1904 – 1907 m. statytose vokiečių garnizonui skirtose kareivinėse (db. Klaipėdos universitetas); 2 – Iškilminga 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono rikiuotė prie kareivinių. 1920 – 1921 m.; 3 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkų grupė kareivinių pratybų aikštėje. 1920 – 1922 m.; 4 – Bataliono sporto šventės nugalėtojų apdovanojimas kareivinių kieme, dalyvaujant leitenantui B. Couvidou, kapitonui M. Vaukaire, bataliono vadui H. Thibaud, gydytojui P. Pruvot. 1922 m. liepa – rugpjūtis; 5 – Prancūzijos pašto ženklai, naudoti Klaipėdos krašte 1920 – 1922 m.

1 – Le lieutenant P. Joly. 1920 – 1922; 2 – Les lieutenants A. Faure et P. Joly près de la résidence du gouverneur du territoire de Memel (Klaipėda). 1920 – 1921; 3 – Officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied. En partant de la gauche 1. le lieutenant A. Faure, 2. le lieutenant P. Joly, 4. le lieutenant Ch. Talmon. 1920 – 1922; 4 – Le lieutenant Ch. Talmon du 21ème bataillon de chasseurs à pied et le médecin P. Pruvot. 1920 – 1922; 5 – Le commandant A. Guillaud du 21ème bataillon de chasseurs à pied et le capitaine J. Cézard. 1920 – 1921; 6 – Photographie souvenir des soldats français. Devant G. Mercadier, derrière lui en partant de la gauche: les lieutenants A. Faure, P. Joly et L. Delaborde. Memel (Klaipėda), juin 1920; 7 – Les lieutenants A. Faure, P. Joly et G. Mercadier. 1920 – 1922

1 – Leitenantas Paul Joly. 1920 – 1922 m.; 2 – Leitenantai A. Faure ir P. Joly prie Klaipėdos krašto gubernatoriaus rezidencijos. 1920 – 1921 m.; 3 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai. Iš kairės: pirmas –leitenantas A. Faure, antras –leitenantas P. Joly, ketvirtas – leitenantas Ch. Talmon. 1920 – 1922 m.; 4 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono leitenantas Ch. Talmon ir gydytojas P. Pruvot. 1920 – 1922 m.; 5 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono vadas A. Guillaud (dešinėje) ir kapitonas J. Cezard pajūryje. 1920 – 1921 m.; 6 – Prancūzų karininkų nuotrauka atminimui. Priekyje- G. Mercadier, už jo iš kairės: leitenantai A. Faure, P. Joly ir L. Delaborde. Klaipėda, 1920 m. birželis; 7 – Leitenantai A. Faure, P. Joly ir G. Mercadier. 1920 – 1922 m.

1	2	3
4	5	
6	7	

1 – Rapport concernant la blessure du lieutenant B. Couvidou lors de l'incident entre les soldats français et allemands en août 1920 à la gare de Schneidemühl. 20 septembre 1920; 2-3 – Le lieutenant B. Couvidou du 21ème bataillon de chasseurs à pied. 1920 – 1922; 4 – Officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied. En partant de la gauche: les lieutenants G. Mercadier, B. Couvidou et L. Delaborde. Memel (Klaipėda), 1920 – 1922; 5 – Le médecin du bataillon P. Pruvot près de la caserne. 1920 – 1922; 6 – Le médecin P. Pruvot (au centre) près de l'hôpital militaire à Memel (Klaipėda). 1920 – 1922

1 – Ataskaita apie leitenanto B. Couvidou sužeidimą per incidentą tarp prancūzų ir vokiečių karių 1920 m. rugpjūtį Šnaidemiulės stotyje. 1920 m. rugsėjo 20 d.; 2-3 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono leitenantas B. Couvidou. 1920 – 1922 m.; 4 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai. Iš kairės: leitenantai G. Mercadier, B. Couvidou ir L. Delaborde. Klaipėda, 1920 – 1922 m.; 5 – Bataliono gydytojas P. Pruvot prie kareivinių. 1920 – 1922 m.; 6 – Gydytojas P. Pruvot (stovi centre) prie karinės ligoninės Klaipėdoje. Apie 1920 – 1922 m.

1 – Officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied pendant leur temps libre. Assis en partant de la gauche: 1. le lieutenant Ch. Talmon, 2. officier non identifié, 3. le capitaine M. Vaukaire, 4. le lieutenant P. Joly 5. le lieutenant G. Mercadier. Debout: 3. le médecin P. Pruvot. Memel (Klaipėda), 26 février 1921; **2-3** – Le capitaine Maurice Vaukaire. 1920 – 1922; **4** – Le capitaine M. Vaukaire (à gauche) près des écuries de la caserne. 1920 – 1922; **5** – Le capitaine M. Vaukaire (à gauche) et le lieutenant A. Faure (au milieu) lors d'une reconnaissance dans les environs de Memel (Klaipėda). 1920 – 1921

1 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai laisvalaikiu. Klaipėda, 1921 m. vasario 26 d. Iš kairės sėdi: leitenantas Ch. Talmon, nežinomas karininkas, kapitonas M. Vaukaire, leitenantas P. Joly, leitenantas G. Mercadier. Stovi: trečias iš kairės gydytojas P. Pruvot; **2-3** – Kapitonas Maurice Vaukaire. 1920 – 1922 m.; **4** – Kapitonas M. Vaukaire (kairėje) prie bataliono arklių. 1920 – 1922 m.; **5** – Kapitonas M. Vaukaire (kairėje) ir leitenantas A. Faure (viduryje) išvykoje po Klaipėdos apylinkes. 1920 – 1922 m.

	1	
2	3	
4	5	

1 – Compagnie du 21ème bataillon de chasseurs à pied. Au centre, le capitaine M. Vaukaire. Memel (Klaipėda), 1920 – 1922; 2 – Officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied lors d'exercices militaires. En partant de la gauche: le lieutenant Ch. Talmon, le capitaine M. Vaukaire, les lieutenants P. Joly et A. Faure. 28 mai 1922; 3 – Exercices militaires du 21ème bataillon de chasseurs à pied à Försterei (Giruliai). 1920 – 1922; 4 – Le capitaine J. Cézard (à droite) avec des officiers lors d'exercices. Memel (Klaipėda), 1920 – 1922; 5 – Les chasseurs du 21ème bataillon de chasseurs à pied lors d'exercices. 1920 – 1922; 6 – Officiers et soldats du 21ème bataillon de chasseurs à pied lors d'exercices militaires. A gauche, le lieutenant P. Joly et le capitaine M. Vaukaire. A droite, les lieutenants Ch. Talmon et A. Faure. 1920 – 1922

1 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono kuopa. 1920 – 1922 m.. Centre – kapitonas M. Vaukaire; 2 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai karinėse pratybose. 1922 m. gegužės 28 d. Pirmoje eilėje iš kairės: leitenantas Ch. Talmon, kapitonas M. Vaukaire, leitenantai P. Joly ir A. Faure; 3 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karinės pratybos Giruliuose. 1920 – 1922 m.; 4 – Kapitonas J. Cezard (dešinėje) su karininkais pratybose. 1920 – 1921 m.; 5 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono šauliai pratybų metu. 1920 – 1922 m.; 6 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai ir eiliniai karinėse pratybose. 1920 – 1922 m. Kairėje – leitenantas P. Joly ir kapitonas M. Vaukaire. Dešinėje: leitenantai Ch. Talmon ir R. Faure

1	4
2	5
3	6

1	
2	3
4	5

1 – Le lieutenant P. Joly (au centre) avec les chasseurs du 21ème bataillon de chasseurs à pied. Memel (Klaipėda), 1920 – 1922; 2, 4, 5 – 21ème bataillon de chasseurs à pied lors d'exercices militaires. Memel (Klaipėda), mai 1922; 3 – Compagnie du 21ème bataillon de chasseurs à pied lors d'exercices militaires. Memel (Klaipėda), mars 1920

1 – Leitenantas P. Joly (trečioje eilėje centre) su 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono kariais. 1920 – 1922 m.; 2, 4, 5 – 21-asis šaulių pėstininkų batalionas karinėse pratybose. 1922 m. gegužė; 3 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono kuopa karinėse pratybose. 1920 m. kovas

1-5 – Enterrement du soldat Ollivier du 21ème bataillon de chasseurs à pied. Memel (Klaipėda), rue Töpferstrasse (Puodžių). Juillet 1920; 6-7 – Enterrement du soldat Lucien Vichard du 21ème bataillon de chasseurs à pied. Memel (Klaipėda), décembre 1921

1-5 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono eilinio laidotuvės. Klaipėda, Puodžių gatvė. 1920 m. liepa; 6-7 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono eilinio Lucien Vichard laidotuvės. Klaipėda, 1921 m. gruodis

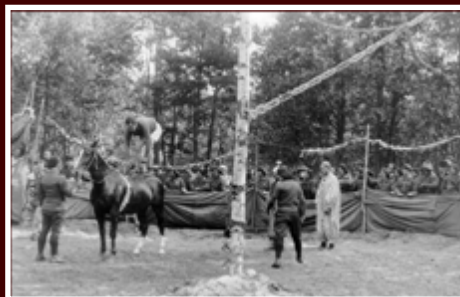

1
2
3
4

1-2 – Départ de la classe 1919 du 21ème bataillon de chasseurs à pied, Memel (Klaipėda), 16 mars 1921. Sur le quai de la gare, le général D. Odry et le commandant A. Guillaud; 3-4 – Départ d'une partie des soldats du 21ème bataillon de chasseurs à pied, après réduction du nombre des forces militaires à Memel (Klaipėda). 1922

1-2 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono 1919 metų šauktinių būrio išvykimas. Klaipėda, 1921 m. kovo 16 d.. Stoties perone generolas D. Odry ir vadas A. Guillaud; 3-4 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono dalies kariškių išvykimas iš Klaipėdos, sumažinus karinių pajėgų skaičių. 1922 m.

1 – Parade des troupes françaises devant la résidence du haut-commissaire G. Petisné à l'occasion de la fête nationale française. 14 juillet 1922;
2 – Cérémonie à l'occasion de la fête nationale française dans le port de Memel (Klaipėda) aux côtés d'un navire de guerre tout juste accosté. 14 juillet 1920; 3-7 – Instants de la fête nationale française dans le 21ème bataillon des chasseurs à pied. Memel (Klaipėda), 14 juillet 1921

1 – Prancūzų karinės įgulos paradas prieš vyr. komisaro G. Petisné rezidenciją Prancūzijos nacionalinės šventės proga. 1922 m. liepos 14 d.;
2 – Prancūzijos nacionalinės šventės iškilmės Klaipėdos uoste prie atplaukusio prancūzų karo laivo. 1920 m. liepos 14 d.; 3-7 – Prancūzijos nacionalinės šventės akimirkos 21-jame šaulių pėstininkų batalione. Klaipėda, 1921 m. liepos 14 d.

1	4
2	5
2	6
3	7

1 – Le général D. Odry décore le commandant A. Guillaud du 21ème bataillon de chasseurs à pied de la croix d'officier de la légion d'honneur. Memel (Klaipėda), 21 août 1921; 2 – Cérémonie militaire dans le port, sur la place Balast lors de la célébration de l'Armistice. Y participent le général D. Odry, le préfet G. Petisné, les officiers du navire de guerre français *Aisné* et du 21ème bataillon de chasseurs à pied. 11 novembre 1920; 3 – Parade du 21ème bataillon de chasseurs à pied, à l'occasion de la commémoration de l'Armistice. Memel (Klaipėda), 11 novembre 1920; 4 – Compagnie du 21ème bataillon de chasseurs à pied dirigée par le capitaine M. Vaukaire, en route depuis la caserne vers la ville. Memel (Klaipėda), juillet 1922; 5 – Fête du bataillon du 21ème bataillon de chasseurs à pied. Octobre 1920; 6 – Policiers du territoire de Memel (Klaipėda) lors de la fête du bataillon dans la cour de la caserne. 1920 – 1922

1 – Generolas D. Odry apdovanoja 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono vadą A. Guillaud Garbės legiono karininko kryžiumi. Klaipėda, 1920 m. rugpjūčio 21 d.; 2 – Karinė ceremonija uoste – Balasto aikštėje, minint Paliubų dieną 1920 m. lapkričio 11 d. Dalyvauja generolas D. Odry, prefektas G. Petisné, prancūzų karo laivo *Aisné* bei 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai; 3 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono rikiuotė, minint Paliubų dieną. Klaipėda, 1920 m. lapkričio 11 d.; 4 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono kuopa, vadovaujama kapitono M. Vaukaire, iš kareivinių žygiuoja į miestą. 1922 m. liepos mėn.; 5 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono šventė karinių pratybų aikštėje. 1920 m. spalio mėn.; 6 – Klaipėdos krašto policininkai bataliono šventėje kareivinių kieme. 1920 – 1922 m.

1	4
2	5
3	6

1	
2	4
3	5

1 – Visite du navire de guerre polonais *Komendant Pilsudski* et du navire de guerre français *Ancrer* à Memel (Klaipėda). 17 mars 1921; 2 – Visite du navire de guerre britannique à Memel (Klaipėda). 8 septembre 1922; 3 – Le navire de guerre français *Ancrer* de retour de Liepaja dans le port de Memel (Klaipėda). 30 septembre 1920; 4-5 – Navires de guerre français dans le port de Memel (Klaipėda). 1922

1 – Lenkų karo laivo *Komendant Pilsudski* ir prancūzų karo laivo *Ancrer* vizitas Klaipėdoje. 1921 m. kovo 17 d.; 2 – D. Britanijos karo laivo vizitas Klaipėdoje. 1922 m. rugsėjo 8 d.; 3 – Sugrįžęs iš Liepojos prancūzų saugybos laivas *Ancrer* Klaipėdos uoste. 1920 m. rugsėjo 30 d.; 4-5 – Prancūzų karo laivai Klaipėdos uoste. 1922 m.

1-2 – Visite de navires de guerre français et britanniques dans le port de Memel (Klaipėda). 24 juillet 1921; 3 – Soldats du 21ème bataillon de chasseurs à pied à bord d'un navire de guerre français. 1920 – 1922; 4 – Navire de guerre français *Oise* à Memel (Klaipėda). 10 septembre 1921; 5 – Officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied d'un navire de guerre français. 1920 – 1922; 6 – Équipage du navire de guerre *Aisne*. 1920 – 1922

1-2 – Prancūzijos ir D. Britanijos karo laivų vizitas Klaipėdos uoste. 1921 m. liepos 24 d.; 3 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono eilinis prancūzų karo laive. 1920 – 1922 m.; 4 – Prancūzų sargybos laivas *Oise* Klaipėdoje. 1921 m. rugsėjo 10 d.; 5 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai prancūzų karo laive. 1920 – 1922 m.; 6 – Prancūzų sargybos laivo *Aisne* įgula Klaipėdoje. 1920 – 1922 m.

1	2
3	4
5	6

1 – Le haut-commissaire G. Petisné avec un amiral anglais de l'escadre britannique lors de sa visite à Memel (Klaipėda). 1921 – 1922; **2** – Rencontre avec les officiers du navire de guerre britannique près de la résidence du haut-commissaire dans l'ancienne Alexanderstrasse (aujourd'hui rue Liepų). 1922; **3** – Haie d'honneur du 21ème bataillon de chasseurs à pied près de la résidence du haut-commissaire G. Petisné lors de la visite du navire de guerre britannique. 1922; **4** – Réception dans la résidence du haut-commissaire. 1921; **5-6** – Réception des officiers et de l'amiral britanniques dans la résidence du haut-commissaire G. Petisné. 1922; **7** – Parade de l'armée française dans l'ancienne Alexanderstrasse. 1921 – 1922

1 – Vyr. komisaras G. Petisné su anglų admiralu Didžiosios Britanijos karo laive Klaipėdos uoste. 1921 – 1922 m.; **2** – Didžiosios Britanijos karo laivyno karininkų sutikimas prie vyr. komisaro rezidencijos Aleksandro gatvėje (dab. Liepų g.). 1922 m.; **3** – Iškilminga 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono rikiuotė prie vyr. komisaro rezidencijos D. Britanijos karo laivyno vizito metu. 1922 m.; **4** – Priėmimas vyr. komisaro rezidencijoje. 1921 – 1922 m.; **5-6** – Anglų admirolo ir karininkų priėmimas vyr. komisaro G. Petisné rezidencijoje. 1922 m.; **7** – Prancūzų kariuomenės paradas Aleksandro gatvėje svečių atvykimo proga. 1922 m.

1	4
2	5
3	6
	7

1 – Le haut-commissaire G. Petisné et sa famille attendent l'arrivée du sénateur Anatole de Monzie à la gare de Memel (Klaipėda). Août 1922; **2** – Accueil officiel du sénateur Anatole de Monzie à la gare de Memel (Klaipėda). Août 1922; **3** – Comité d'accueil, en partant de la gauche: 1. le conseiller financier M. Malin, 2. le président du directoire W. Stepputat, 3. le sénateur Anatole de Monzie, 4. le capitaine E. Laroche, 5. le haut-commissaire G. Petisné, 7. le commandant H. Thibaud, 8. le président du conseil d'état du territoire de Memel J. Krauss. Août 1922; **4** – Le sénateur Anatole de Monzie et le haut-commissaire G. Petisné et sa famille à la gare de Memel (Klaipėda). Août 1922

1 – Vyr. komisaras G. Petisne su šeima Klaipėdos geležinkelio stotyje laukia senatoriaus Anatole de Monzie atvykimo. 1922 m. rugpjūtis; **2** – Iškilmingas senatoriaus Anatole de Monzie sutikimas Klaipėdos geležinkelio stotyje. 1922 m. rugpjūtis; **3** – Susitikimo dalyviai. Iš kairės: pirmas – finansų patarėjas M. Malin, antras – direktorijos pirmininkas – W. Stepputat, trečias – senatorius Anatole de Monzie, ketvirtas – kapitonas E. Laroche, penktas – vyr. komisaras G. Petisné, septintas – vadas H. Thibaud, aštuntas – Klaipėdos krašto valstybės tarybos pirmininkas J. Kraus. 1922 m. rugpjūtis; **4** – Senatorius Anatole de Monzie ir vyr. komisaras G. Petisné su šeima Klaipėdos geležinkelio stotyje. 1922 m. rugpjūtis

1
2
4
3

1 – Certificat de la chambre de commerce de Memel, accordant à G. Gerald le titre de membre d'honneur. 20 août 1921. Des délégations officielles se sont régulièrement rendues à Memel (Klaipėda). Les plus remarquables furent les visites des parlementaires français. Le député Georges Gérald s'est rendu   Memel plusieurs fois. Lors de l'une de ses visites en 1921 il est devenu membre d'honneur de la chambre de commerce du territoire de Memel; 2-6 – Parade sur la nouvelle place du marché (aujourd'hui place du théâtre)   l'arrivée du député français G. Gerald le 2 septembre 1921. Y participent le haut-commissaire G. Petisn , le député G. Gerald, des notables du territoire de Memel (Klaip da), le 21 me bataillon des chasseurs   pied, les officiers de marine français

1 – Klaip dos kra to Prekybos r m  liudijimas, suteikęs G. Gerald garb s nario vard . 1921 m. rugpj čio 30 d. Klaip doje lank si oficialios delegacijos ir asmenys  s Pranc zijos. Labiausiai  simintini buvo Pranc zijos parlamento nari  vizitai. Deputatas Georges Gerald Klaip doje lank si kelis kartus, 1921 m. vie nag s metu jis tapo Klaip dos kra to Prekybos r m  garb s nariu; 2-6 – Paradas Naujojo turgaus aik  je (db. Teatro a). Pranc zijos deputato G. Gerald atvykimo proga. 1921 m. rugs jo 2 d. Dalyvauja vyr. komisaras G. Petisn , deputatas G. Gerald, Klaip dos kra to visuomen s veik jai, 21-asis  auli  p stinink  batalionas, pranc z  karo laivyno karininkai

1	2
3	4
5	6

1 – Le haut-commissaire G. Petisné et les membres de la délégation du Parlement français sur le navire *Oise*. En partant de la gauche: G. Petisné, R. Trouvé, G. Gerald, F. P. Barbé et R. Thoumyre. 5 au 8 juillet 1922. Le 5 juillet 1922, une délégation de 7 parlementaires français est arrivée à Memel (Klaipėda) par le navire *Oise* en provenance d'Helsinki, parmi eux le député G. Gerald, R. Thoumyre, F. P. Barbe et sénateur R. Trouvé. Lors de sa visite, la délégation a visité la région de Memel et a séjourné en Lituanie; **2** – Députés du Parlement français sur le navire de guerre français *Oise*. En partant de la gauche, le capitaine M. Vaukaire, le capitaine E. Laroche, le député R. Thoumyre, le sénateur R. Trouvé, le président du directoire W. Stepputat, les députés G. Gerald et L. Barbé, le haut-commissaire G. Petisné et le commandant A. Guillaud. 5 au 8 juillet 1922; **3** – Le député G. Gerald et le haut-commissaire G. Petisné près du navire de guerre français *Oise*. 5 au 8 juillet 1922; **4** – Visite des députés français et du haut-commissaire G. Petisné à la chambre de commerce. En partant de la gauche, deuxième G. Gerald, quatrième G. Petisné. Memel (Klaipėda), du 5 au 8 juillet 1922; **5** – Réception au haut-commissariat à l'occasion de la visite des députés du Parlement français. 8 juillet 1922; **6** – Le haut-commissaire G. Petisné avec l'amiral Pugliesi-Conti, les députés G. Gerald et L. Barbé à Sandkrug (Smiltynė), à la fin de la régate sur la lagune. 9 juillet 1922

1	4
2	5
3	6

1 – Vyr. komisaras G. Petisné ir Prancūzijos parlamento delegacijos nariai laive *Oise*. Iš kairės: G. Petisné, R. Trouve, G. Gerald, F. P. Barbe ir R. Thoumyre. 1922 m. liepos 5 – 8 d. 1922 m. liepos 5 d. laivą *Oise* į Klaipėdą iš Helsinkio atvyko Prancūzijos parlamento 7 asmenų delegacija – tarp jų F. P. Barbe, G. Gerald, R. Thoumyre ir R. Trouve. Vizito metu delegacija aplankė Klaipėdos kraštą, viešėjo Lietuvoje; **2** – Prancūzijos parlamento deputatai prancūzų karo laive *Oise*. Iš kairės: kapitonas M. Vaukaire, kapitonas E. Laroche, deputatas R. Thoumyre, senatorius R. Trouve, direktorijos pirmininkas W. Stepputat, deputatai G. Gerald ir L. Barbe, vyr. komisaras G. Petisné ir vadas A. Guillaud. 1922 m. liepos 5 – 8 d.; **3** – Deputatas G. Gerald ir vyr. komisaras G. Petisné prie prancūzų karo laivo *Oise*. 1922 m. liepos 5 – 8 d.; **4** – Prancūzijos parlamento deputatų ir vyr. komisaro G. Petisné apsilankymas Prekybos rūmuose. Iš kairės: antras – G. Gerald, ketvirtas – G. Petisné. Klaipėda, 1922 m. liepos 5 – 8 d.; **5** – Priėmimas vyr. komisariate Prancūzijos parlamento deputatų vizito metu. 1922 m. liepos 8 d.; **6** – Vyr. komisaras G. Petisné su admiralu Pugliesi-Conti, deputatais G. Gerald ir L. Barbe Smiltynėje, pasibaigus buriavimo regatai mariose. 1922 m. liepos 9 d.

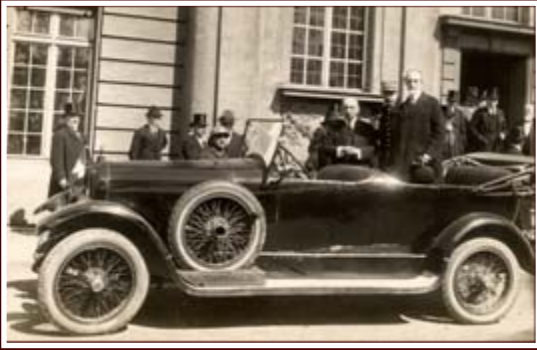

1 – Le croiseur cuirassé *Jules Michelet* dans le port de Memel (Klaipėda). 9 juillet 1922. L'un des plus grands navires de guerre français est arrivé à Memel le 9 juillet. Sa visite a duré quelques jours, des réceptions ont été données, des excursions sur la lagune et le Niémen ont été organisées, tout comme des ballades en forêt et sur le littoral. A la fin de la visite, comme le veut la tradition, une grande réception a été donnée sur le cuirassé lui-même; 2 – Le croiseur cuirassé *Jules Michelet*. Memel (Klaipėda), 10 juillet 1922; 3 – Le président du conseil d'état du territoire de Memel (Klaipėda) J. Kraus, l'amiral Pugliesi-Conti, le haut-commissaire G. Petisné, le président du directoire W. Stepputat et le député G. Gerald sur le pont du croiseur cuirassé *Jules Michelet*. 10 juillet 1922; 4 – Réception sur le croiseur cuirassé *Jules Michelet*. Au centre, le haut-commissaire G. Petisné et l'amiral Pugliesi-Conti. À gauche, le député G. Gerald. 10 juillet 1922; 5 – Réception sur le croiseur cuirassé *Jules Michelet*. 10 juillet 1922

1	
2	4
3	5

1 – Šarvuotas kreiseris *Jules Michelet* Klaipėdos uoste. 1922 m. liepos 9 d. Vienas didžiausių Prancūzijos karo laivų liepos 9 d. įplaukė į Klaipėdos uostą. Viešnagė tęsėsi kelias dienas, jos metu vyko iškilmingi svečių priėmimai, iškylos mariomis ir Nemunu. Vizito pabaigoje įvyko priėmimas kreiseryje; 2 – Kreiseris *Jules Michelet*. Klaipėda, 1922 m. liepos 10 d.; 3 – Klaipėdos krašto valstybės tarybos pirmininkas J. Kraus, admirolas Pugliesi-Conti, vyr. komisaras G. Petisné, direktorijos pirmininkas W. Stepputat ir Prancūzijos parlamentaras G. Gerald kreiserio *Jules Michelet* denyje. 1922 m. liepos 10 d.; 4 – Priėmimas kreiseryje *Jules Michelet*. Centre – vyr. komisaras G. Petisné ir admirolas Pugliesi-Conti. Vyr. komisaro kairėje – deputatas G. Gerald. 1922 m. liepos 10 d.; 5 – Priėmimas kreiseryje *Jules Michelet*. 1922 m. liepos 10 d.

1	
2	5
3	6
4	7

1-7 – Célébrations pour le 100ème anniversaire de la fondation de la corporation des marchands de Memel (Klaipėda) près de la Bourse. Y participent les marchands et les industriels du territoire de Memel, des représentants du pouvoir, le haut-commissaire G. Petisné, le 21ème bataillon des chasseurs à pied. 24 mai 1922

1-7 – Klaipėdos Pirklių korporacijos 100-ųjų įkūrimo metinių iškilmės prie Biržos. Dalyvauja Klaipėdos krašto pirkliai ir pramoninkai, krašto valdžios atstovai, vyr. komisaras G. Petisnė, 21-asis šaulių pėstininkų batalionas. 1922 m. gegužės 24 d.

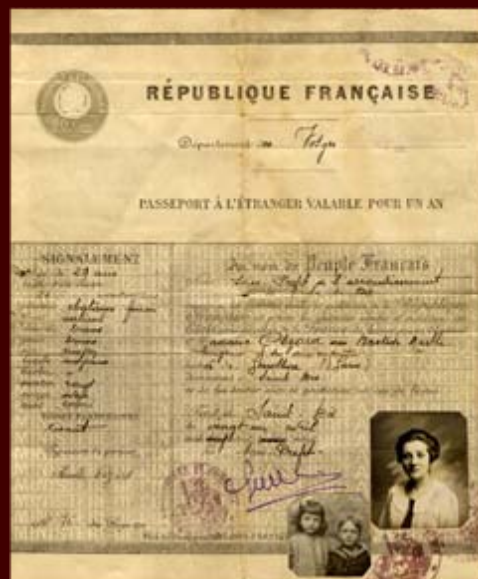

1 – Fête foraine à Memel (Klaipėda). 1920 – 1922. Photo d'A. Faure; 2 – Pêcheurs à Mellneraggen (Melnragė). 1920 – 1922. Photo d'A. Faure; 3 – Marché aux poissons de Memel (Klaipėda). 1920 – 1922. Photo d'A. Faure; 4 – Photographie d'A. Faure immortalisant Memel (Klaipėda). Au revers, inscription d'A. Faure: „Vue de ma chambre sur la rue Liepoja, rue principale de Memel. On aperçoit le pont, dont j'ai envoyé la photo la fois précédente. Le clocher est celui de l'église protestante“. 1920 – 1922; 5 – Vendeuses de poisson. Memel (Klaipėda), 1920 – 1922. Photo d'A. Faure

1 – Jomarkas Klaipėdoje. 1920 – 1922 m. A. Faure nuotrauka; 2 – Melnragės žvejai. 1920 – 1922 m. A. Faure nuotrauka; 3 – Klaipėdos žuvų turgus. 1920 – 1922 m. A. Faure nuotrauka; 4 – Leitenanto A. Faure nuotrauka įamžinusi Klaipėdą. 1920 – 1922 m. A. Faure užrašas kitoje nuotraukos pusėje: „Vaizdas iš mano kambario į Liepojos gatvę, kuri yra pagrindinė Klaipėdos gatvė. Matosi pradžia tilto, kurio nuotrauką atsiumčiau praeitą kartą. Varpinė – protestantų bažnyčios“; 5 – Žuvų prekiautojos. Klaipėda, 1920 – 1922 m. A. Faure nuotrauka

1	4
2	
3	5

1 – Officier avec les enfants du capitaine J. Cézard au bord de la mer. 1920 – 1921; 2 – Le lieutenant P. Joly et les officiers de la marine en compagnie d'habitants de Memel (Klaipėda). 1920 – 1922; 3 – Famille du capitaine J. Cézard à Bommelsvite (Bomelsvītē) près de la maison où ils habitaient. 1920 – 1921; 4 – Passeport français de la femme du capitaine J. Cézard, M. E. Cézard, délivré en avril 1920; 5 – Excursion dans la nature. À gauche, les lieutenants P. Joly, A. Faure et Ch. Talmon. À droite, le capitaine M. Vaukaire. Memel (Klaipėda), 31 mai 1922; 6 – Officiers de marine français à Sandkrug (Smiltynė). 1920 – 1922

1	2
3	4
5	6

1 – Karininkas su kapitono J. Cezard vaikais pajūryje. 1920 – 1921 m.; 2 – Leitenantas P. Joly ir laivyno karininkai klaipėdiečių draugijoje. 1920 – 1922 m.; 3 – Kapitono J. Cezard šeima Bomelsvītėje prie namo, kuriame gyveno. 1920 – 1921 m.; 4 – Kapitono J. Cezard žmonos – M. E. Cezard Prancūzijos Respublikos užsienio pasas, išduotas 1920 m. balandžio mėn.; 5 – Iškyla gamtoje. Kairėje – leitenantai P. Joly, A. Faure ir Ch. Talmon. Dešinėje – kapitonas M. Vaukaire. 1922 m. gegužės 31 d.; 6 – Prancūzų karo laivyno karininkai Smiltynėje. 1920 – 1922 m.

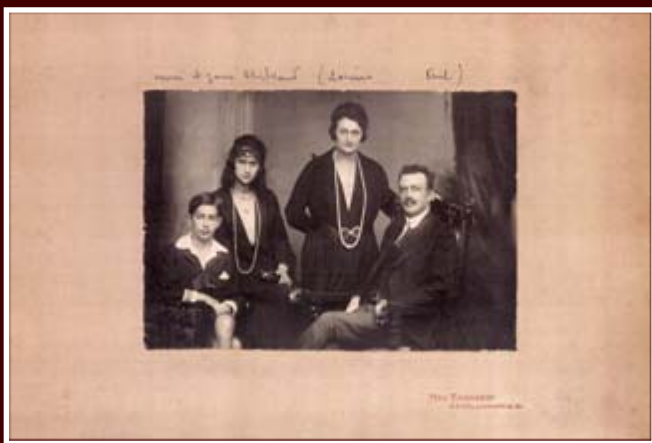

1, 2, 4 – Officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied sur la digue nord. Février 1921; 3 – Groupe d'officiers à cheval. En partant de la gauche: deuxième, le lieutenant G. Mercadier, troisième, le capitaine M. Vaukaire. Hiver 1921; 5 – Soldats du 21ème bataillon de chasseurs à pied en excursion près la mer. Février 1921

1, 2, 4 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkai ant šiaurės molo. 1921 m. vasaris; 3 – Bataliono karininkai pajūryje. Iš kairės: antras – leitenantas G. Merkadier, trečias – kapitonas M. Vaukaire. 1921 m. žiema; 5 – 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono eiliniai prie Baltijos. 1921 m. vasaris

1	3
2	4
	5

1 – Le haut-commissaire G. Petisné avec les représentants de la société du territoire de Memel à Nida. 1921 – 1922; 2 – Excursion sur la lagune de la Courlande sur des bateaux de pêche. 1921 – 1922; 3 – Famille de M. Ehrhardt à Nida (le lieutenant P. Joly résidait dans cette famille à Memel). Août 1922; 4 – La famille du commandant H. Thibaud à Memel (Klaipėda). Photographie faite dans le salon du célèbre photographe M. Ehrhardt. 1920 – 1922; 5 – Le capitaine M. Vaukaire et le lieutenant Ch. Talmon au bord de la mer. 1921 – 1922

1 – Vyr. komisaras G. Petisné su Klaipėdos krašto visuomenės atstovais Nidoje. 1921 – 1922 m.; 2 – Iškyla Kuršių marių žvejų laivų – kurėnu. 1921 – 1922 m.; 3 – Klaipėdos fotografo M. Ehrhardt šeima Nidoje (šioje šeimoje Klaipėdoje gyveno leitenantas P. Joly). 1922 m. rugpjūtis; 4 – Majoro H. Thibaud šeima. Apie 1920 – 1922 m. M. Ehrhardt fotosalonas; 5 – Kapitonas M. Vaukaire ir leitenantas Ch. Talmon pajūryje. 1921 – 1922 m.

1	2
3	
4	5

Palangos . 16 mai 1920
 2a Jėmėlis Tyškėvių .
 3 ajiu dėmė . mui. Paul.
 D. Odry

Švėkšni , 6 6 jėmė 1920
 (lėmė Pliatė - Pliatė)
 D. Odry

1 – Le gėnėral D.Odry avec son fils Paul et la famille du comte Tyškiewicz à Palanga prės de leur demeure. 16 mai 1920. Au revers, inscription de D. Odry; 2 – Photo souvenir aprės la visite de la demeure du comte Pliateris à Švėkšna. Fac-similė des notes de D. Odry. 6 juin 1920; 3 – Entrėe princėpale vers la demeure de Švėkšna. 6 juin 1920

1 – Generolas D. Odry su sėnumi Paul Palangoje su grafo F. Tyškėvičiaus šeima prie dvaro rūmų. 1920 m. gegužės 16 d. D. Odry užrašas kitoje nuotraukos pusėje: "Palanga, Tyškėvičių šeimos rūmai. Trys latvių karininkai, aš ir Paul"; 2 – Grafo Pliaterio dvaro rūmai Švėkšnoje, kitoje nuotraukos pusėje D. Odry užrašas. 1920 m. birželio 6 d. 3 – Pagrindinis įvažiavimas į Švėkšnos dvarą. 1920 m. birželio 6 d.

1 – Marins du navire *Marne*. En face d'eux, un groupe d'officiers: deuxième en partant de la gauche M. Vaukaire, troisième, le commandant H. Thibaud, quatrième le lieutenant Ch. Talmon. Memel (Klaipėda), janvier 1923; **2** – Le haut-commissaire G. Petisné et des officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied dans son cabinet de travail regardant une carte. En partant de la gauche: le commandant H. Thibaud, le haut-commissaire G. Petisné, le capitaine M. Vaukaire et le lieutenant Ch. Talmon. Memel (Klaipėda), janvier 1923; **3** – Le haut-commissaire G. Petisné (au centre), le médecin militaire Rochette (deuxième en partant de la gauche), le commandant H. Thibaud (deuxième en partant de la droite) et d'autres.

1 – Prancūzų laivo *La Marne* jūreiviai. Prieš juos grupė karininkų, iš kairės: antras – kapitonas M. Vaukaire, trečias – vadas H. Thibaud, ketvirtas – leitenantas Ch. Talmon. Klaipėda, 1923 m. sausis; **2** – Vyr. komisaras G. Petisné ir grupė 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkų darbo kabinete prie žemėlapių. Iš kairės: vadas H. Thibaud, vyr. komisaras G. Petisné, kapitonas M. Vaukaire ir leitenantas Ch. Talmon. Klaipėda, 1923 m. sausis; **3** – Vyr. komisaras G. Petisné (centre), karo gydytojas V. Rochette (antras iš kairės), vadas H. Thibaud (antras iš dešinės) ir kiti karininkai kareivinėse. 1922 – 1923 m. žiema

1 – Instruction du haut-commissaire sur la nécessité d'assurer la sécurité du territoire de Memel, 10 janvier 1923. La date figurant sur le document est erronée, il s'agit bien du 10 janvier 1923; 2 – Télégramme du chef de bataillon Thibaud, commandant le 21ème bataillon de chasseurs à pied, au maréchal Foch, 15 janvier 1923; 3 – Croquis représentant le colonel Trousson, commandant les forces alliées inexistantes de Memel, extrait du livre d'or de G. Petisné, auteur non identifié, 20 janvier 1923; 4 – Texte de la citation à l'ordre de l'armée du commandant Thibaud, 25 mai 1923. (6YE 44333); 5 – L'arrivée du « Voltaire », Cherbourg Eclair, 2 mars 1923 et Retour de Memel, Cherbourg-Eclair, 7 mars 1923 (Collection bibliothèque municipale de Cherbourg); 6 – Armes de Memel, avec dédicace, offertes par les membres de la mission de Memel au préfet Gabriel Petisné, haut commissaire représentant les puissances alliées, le jour de sa nomination, 1er mai 1921; 7 – Lettre du commandant Laroche au fils de Monsieur Petisné, 12 décembre 1932.

1 - Vyresniojo komisaro instrukcija del būtinybės užtikrinti saugumą Memelio teritorijoje, 1923 m. sausio 10 d. Data, figurojanti ant dokumento yra klaidinga, tikroji data yra gera – 1923 m. sausio 10 d.; 2 – Thibaud, bataljono šefo, 12 bataljono pėsčiųjų medžiotojų majoro, telegrama maršalui Foch, 1923 m. sausio 15 d. 3 – Kroki, reprezentuojantis kolonėlį Trousson, Memelio neegzistuojančių sąjunginių jėgų majoras, G. Petisnės atmintinės knygos išrašas, autorius nežinomas, 1923 m. sausio 20 d.; 4 – Citata iš majoro Thibaud armijos įsakymo teksto, 1923 m. gegužės 25 d., (6YE 44333); 5 – « Voltaire », atvykimas, Cherbourg Eclair, 1923 m. kovo 2 d. ir Memelio Grįžimas, Cherbourg-Eclair, 1923 m. kovo 7 d. (Cherbourg municipalinės bibliotekos kolekcija); 6 – Memelio ginklai, su dedikacija, padovanoti Memelio misijos narių prefektui Gabriel Petisnė, vyr. komisariui, reprezentuojančiam sąjungines jėgas savo nominacijos dieną, 1921 m. gegužės 1 d.; 7 – Majoro Laroche laiškas p. Petisnės sūnui, 1932 m. gruodžio 12 d.

1|2|4
3
5|6|7

1
2
3

1 – Chasseurs du 21ème BCP et marins du croiseur français *Voltaire* dans la cour du Luisengymnasium (Lycée Louise). Février 1923; 2 – Soldats français et anglais montant la garde devant le haut Commissariat. Janvier 1923; 3 – Équipage du navire de guerre britannique *Caledon*. Janvier 1923

1 – 21-ojo bataliono šauliai ir prancūzų karo laivo *Voltaire* jūreiviai Luizės gimnazijos kieme. 1923 m. vasaris; 2 – Anglų ir prancūzų karių sargyba prie vyr. komisariato. 1923 m. sausis; 3 – Anglų karo laivo *Caledon* igula. 1923 m. sausis

1 – Volontaires du territoire de Memel (Klaipėda) à la gare de Carlsberg (Rimkai). Janvier 1923; 2 – Habitants de Memel (Klaipėda) près du haut-commissariat; 3 – Janvier 1923 Volontaires du territoire de Memel (Klaipėda) après la prise du haut-commissariat. 15 janvier 1923; 4 – Défilé des troupes de volontaires du Territoire de Memel (Klaipėda) à l'occasion du départ des français, 20 Février 1923; 5-6 – Parade de l'armée des volontaires de la région de Memel (Klaipėda) dans la rue Fr. Wilhelm. 16 février 1923; 7 – Unité de l'armée régulière lituanienne près des casernes, Février 1923

1 – Klaipėdos krašto savanorių armijos kariai Rimkų (Carlsberg) geležinkelio stotyje. 1923 m. sausis; 2 – Klaipėdiečiai prie vyr. komisariato. 1923 m. sausis; 3 – Klaipėdos krašto savanoriai po vyr. komisariato užėmimo. 1923 m. sausio 15 d.; 4 – Klaipėdos krašto savanorių armijos paradas prancūzų karinės įgulos išvykimo proga. 1923 m. vasario 20 d.; 5-6 – Klaipėdos krašto savanorių armijos paradas Fr. Vilhelmo gatvėje. 1923 m. vasario 16 d.; 7 – Lietuvos Respublikos reguliari kariuomenė prie kareivinių. 1923 m. Vasaris.

1	4
2	5
3	6
	7

1 – Groupe de chasseurs français et membres de l'équipage du navire *Durance* dans le port. Février 1923; 2 – Le croiseur français *Voltaire* se prépare à partir. Février 1923; 3 – Photo souvenir des chasseurs français et des membres de l'équipage du croiseur *Voltaire*. Février 1923; 4 – Le croiseur *Voltaire* quitte le port de Memel (Klaipėda). 19 février 1923. Le 16 février, sur décision de la Conférence des Ambassadeurs reconnaissant l'appartenance du territoire de Memel, les Français ont commencé à préparer leur départ. L'équipement du 21ème bataillon de chasseurs à pied a été transféré du navire *Durance* sur le croiseur *Voltaire* arrivé le 22 janvier. Le 19 février, la garnison militaire française a quitté les casernes et a été emmenée sur le navire *Ailette* jusqu'au croiseur *Voltaire* qui a quitté Memel le jour même; 5 – Groupe d'officiers du 21ème bataillon de chasseurs à pied de retour en France. En partant de la gauche: le médecin V. Rochette, le capitaine M. Vaukaire, le commandant H. Thibaud, le lieutenant A. Coiglio, le lieutenant Ch. Talmon. Devant, le lieutenant A. Faure. Mars 1923.

1 – Prancūzų šauliai ir laivo *Durance* įgula uoste. 1923 m. vasaris; 2 – Prancūzų kreiseris *Voltaire* ruošiasi išplaukti. 1923 m. vasaris; 3 – Prancūzų šaulių ir kreiserio *Voltaire* įgulos narių atminimo nuotrauka. 1923 m. vasaris; 4 – Kreiseris *Voltaire* išplaukia iš Klaipėdos. 1923 m. vasario 19 d. Vasario 16 d. Ambasadorių konferencijos nutarimu Klaipėdos kraštą pripažinus Lietuvai, prancūzai ėmė ruoštis išvykimui. 21-ojo Šaulių pėstininkų bataliono inventorių laivo *Durance* buvo pergabentas į sausio 22 d. atplaukusį kreiserį *Voltaire*. Vasario 19 d. prancūzų karinė įgula paliko kareivines ir laivo *Ailette* buvo perkelta į kreiserį *Voltaire*, kuris tą pačią dieną išplaukė iš Klaipėdos; 5 – Grupė 21-ojo šaulių pėstininkų bataliono karininkų, grįžus į Prancūziją. Iš kairės: gydytojas V. Rochette, kapitonas M. Vaukaire, vadas H. Thibaud, leitenantas A. Coiglio, leitenantas Ch. Talmon, priekyje – leitenantas A. Faure. 1923 m. kovas

1	4
2	
3	5

